

## ΟΙ ΒΛΑΧΟΙ

### ΤΟΥ ΠΙΝΔΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΒΑΝΟΙ.

---

Συνήθως ἐν τῇ ἀπαριθμῇ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν διαιροῦνται οἱ μὲν Ἀλβανοὶ τῶν Ἑλλήνων, οἱ δ' Ἕλληνες τῶν Βλάχων. Τὸ ἐθνογραφικὸν αὐτὸ σύστημα ἐγέννησε μεγάλας διαφωνίας ὥς πρὸς τὴν καταγωγὴν τῶν νέων τούτων στοιχείων, ἅτινα προσετέθησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν.

Δύω γνώμαι ὑπάρχουσι περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Βλάχων. Κατὰ τὴν πρώτην, τὴν καὶ μᾶλλον παραδεδεγμένην, οἱ Βλάχοι εἶναι μετανάσται ἐκ τῆς παρὰ τὸν Ἰστρον Βλαχίας, καταλιπόντες τὴν πατρίδα των. Φαίνεται ὅτι ποιμένες ἐκ τῆς εἰς βοσκὰς πλουσίας ἐκείνης χώρας μετέβησαν μετὰ τῶν ποιμνίων των εἰς τὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας, κατὰ τινὰς μὲν στιφηδὸν, συνεπείᾳ ἐκτάκτου τινὸς καταστροφῆς, κατ' ἄλλους δὲ μικρὸν κατὰ μικρόν. Ἡ τοιαύτη γνώμη δὲν βασιίζεται ἐπὶ μόνῃς τῆς ταυτότητος τοῦ ὀνόματος· ὑπάρχει καὶ ὁμοιότης τις φυσικὴ καὶ ἠθικὴ τῶν Βλάχων τοῦ Πίνδου πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Βλαχίας.

Ἡ δευτέρα γνώμη οὐδεμίαν τοιαύτην σχέσιν παραδέχεται.

Κατὰ τοὺς ὁπαδοὺς αὐτῆς τὰ Βλαχικὰ χωρία κεῖνται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣν ἐχάραξαν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπὶ τοῦ Πίνδου, μεταβαίνοντες

εἰς Θεσσαλίαν καὶ Μακεδονίαν. Τῆς Βασιλικῆς Στράτας ταύτης καὶ σήμερον ἀκόμη φαίνονται ἵχνη καὶ πλεῖσται τῶν παρ' αὐτὴν θέσεων φέρουσι Ῥωμαϊκὰ ὀνόματα, οἷον *Fagus scriptu*, *Valle menguli*, κτλ. Εἰς δὲ τὸ Μέτσοβον, ἐν τῶν πρώτων Βλαχικῶν χωρίων, ἀνεκαλύφθησαν ἀγγεῖα τέχνης Ῥωμαϊκῆς. Φαίνεται λοιπὸν, λέγουσιν οἱ ὁπαδοὶ τῆς δευτέρας γνώμης, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι κατέλιπον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ των φρουράς, αἱ ὁποῖαι ἐγκαταλειφθεῖσαι μετέπειτα ἐξελέξαντο τὸν ποιμνικὸν βίον. Τὸ δὲ ὄνομα Βλάχοι ἐδόθη εἰς τοὺς Ῥωμαίους τούτους ὑπὸ τῶν γειτόνων των Σλάβων τῆς Μακεδονίας· διότι Βολὸκ εἰς τὴν ἀρχαίαν Σλαβικὴν γλῶσσαν σημαίνει ποιμήν. Κατὰ πόσον εἶναι ὀρθὴ ἡ ἐτυμολογία αὕτη ἀγνοοῦμεν· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι τὴν Σλαβικὴν λέξιν Βολὸκ παρεδέχθη ἡ χυδαία ἡμῶν διάλεκτος, καὶ σήμερον ἀκόμη πᾶς ποιμήν καλεῖται κοινῶς Βλάχος. Τὴν δὲ παρατηρουμένην ὁμοιότητα τῶν Βλάχων τοῦ Πίνδου πρὸς τοὺς Βλάχους τοῦ Ἰστρου ἐξηγοῦσιν οἱ τὴν δευτέραν ἀσπαζόμενοι ὑπόθεσιν διὰ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων καταγωγῆς ἐκ τῶν Ῥωμαίων, ὧν αἱ λεγεῶνες ἀπώκισαν τὴν Τραϊανὴν Δακίαν. Ὡς ἔσχατον δ' ἐπιχείρημα κατὰ τῶν ἀντιπάλων φέρουσιν ὅτι ἡ διάλεκτος τῶν Βλάχων περιέχει κατ' αὐτοὺς ἀπείρους Ῥωμαϊκὰς λέξεις, οὐδεμίαν δὲ Σλαβικὴν. Καὶ τῶν αἱ λέξεις, ἅς μοι ἀνέφερον, ὡς ἀνηκούσας εἰς τὸ Βλαχικὸν ἰδίωμα, εἶναι ὅλαι, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, Λατινικαί, ἐν ᾧ αἱ ἀναλογοῦσαι πρὸς ταύτας λέξεις τῆς εἰς τὴν παρὰ τὸν Ἰστρον Βλαχίαν λαλουμένης γλώσσης εἶναι ὅλαι Σλαβικαί. Ἀλλὰ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο δὲν εἶναι πολὺ πειστικόν· πολὺ πιθανῶς οἱ Βλάχοι τοῦ Πίνδου μετηνάστευσαν ἐκ τῆς Βλαχίας εἰς ἀρχαίαν ἐποχὴν, ἐνῷ ἀκόμη ἐλαλεῖτο ἐκεῖ διάλεκτος ἀγνοτέρα μᾶλλον προσεγγίζουσα πρὸς τὴν Λατινικὴν, μὴ ἐκσλα-

βισθεῖσα ἔτι, καὶ τὴν διάλεκτον ταύτην ἐπῆραν μεθ' ἑαυτῶν ἀναχωροῦντες. Εἶναι γνωστὸν τῶντι ὅτι ἡ Ρουμανικὴ γλῶσσα μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐδανείσθη λέξεις καὶ ἐκφράσεις ἀπὸ τῆς Σλαβικῆς, ἥς ἐπὶ τέλους παρεδέχθη τὸ ἀλφάβητον. Τὸ ν' ἀρνηθῇ τις ὅτι ἡ Σλαβικὴ γλῶσσα ἐξήσκησε μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς Βλαχικῆς ἤθελεν εἶσθαι δύσκολον, ἀφοῦ ἡ ἱστορία ἀναφέρει πολλὰς Σλαβικὰς μεταναστεύσεις, καὶ ὅτι οἱ Σέρβοι ἐπὶ πολὺ ἐδέσποσαν τῆς χώρας. Αἱ δὲ μεταναστεύσεις ποιμένων ἐκ Βλαχίας πρὸς μεσημβρίαν εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον.

Κατὰ τοὺς ὑποστηρίζοντας τὴν πρώτην γνώμην τὸ ἰδίωμα τῶν Βλάχων τοῦ Πίνδου εἶναι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ παρὰ τὸν Ἰστρον λαλουμένη Βλαχικὴ διάλεκτος, τοσοῦτον ὅμως ἀλλοιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ συγχρωτισμοῦ τῶν ἄλλων λαῶν, ὥστε κατέστη ἐντελῶς ἴδιον ἰδίωμα. Ὑπάρχει λεξικὸν τῆς ὑπὸ τῶν Βλάχων τοῦ Πίνδου λαλουμένης γλώσσης, τυπωθὲν ἐν Βενετίᾳ τῷ 1770 καὶ περιέχον 1070 λέξεις.

Σοφαὶ ἔρευναι ἐγένοντο πρὸς ἐξιχνίασιν τῆς καταγωγῆς τῶν Ἀλβανῶν, Ἀρβανιτῶν (Σκιπετάρ, Ἀρναούτ Τουρκιστί). Οἱ μὲν ἐξέλαβον αὐτοὺς ὡς ἀπογόνους τῶν ἐκ Καυκάσου ἐλθόντων ἀποίκων, οἵτινες ἐσκορπίσθησαν εἰς τὴν Ἠπειρον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἰλλυρίαν, οἱ δὲ ὡς ἀπογόνους τῶν Μακεδόνων.

Ἡ πρώτη γνώμη εἶναι ἡ μᾶλλον παραδεδεγμένη· κατ' αὐτὴν οἱ Ἀλβανοὶ ἀνήκουσιν εἰς τας ἡμιβαρβάρους ἐκείνας φυλάς τῆς ἀρκτικοδυτικῆς Ἑλλάδος, τοὺς Ἀκαρναῆνας, τοὺς Λοκροὺς, τοὺς Αἰτωλοὺς, οἵτινες κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀνενέωσαν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ αἷμα τῶν ἐξηντλημένων Ἑλληνικῶν φυλῶν.

Ἡ Ἀλβανικὴ διάλεκτος ὡς καὶ ἡ τῶν Βλάχων τοῦ Πίνδου

στερεῖται ἀλφαβήτου· ἄγονοι ἀπέμειναν ὡς πρὸς τοῦτο αἱ προσπάθειαι τῶν σοφῶν τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης. Καὶ ὅμως περιέργους σπουδὰς δύναται τις νὰ κάμῃ ἐπ' αὐτῆς. Εἰς αὐτὴν ἐπανευρίσκονται ἴχνη τῶν Πελασγικῶν γλωσσῶν, ἅμα δὲ καὶ πλεῖσται λέξεις, ἀνήκουσαι εἰς τὴν χυδαίαν Λατινικὴν, π. χ. *camiciā* σημαίνει ὑποκάμισον, *cavallo* ἄλογον, *quatre* τέσσαρα, κτλ., κτλ. Περιέχει πρὸς τούτοις καὶ τινὰς Γαλλικὰς λέξεις· διότι, ὡς γνωστὸν, οἱ Ἀλβανοὶ ὑπηρέτησαν ἐν Γαλλίᾳ. « Ἦσαν, λέγει ὁ Κομίνης, γενναῖοι ἄνδρες· » ὁ δὲ Πωλμὲρ λέγει ὅτι « τὰ ἔφιππά των στρατεύματα (τῶν Ἀλβανῶν) ἔφθασαν μέχρι τῆς Γαλλίας καὶ ἐπολέμησαν ὑπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς φατρίας τῶν Γκίζων. »

Καὶ οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Μωαμεθανοὶ τῶν Ἀλβανῶν μεταχειρίζονται εἰς τὰς ἐμπορικὰς των συναλλαγὰς καὶ εἰς τὰς μετὰ τῆς ἀρχῆς σχέσεις των τὴν Ἑλληνικὴν, ἥτις εἶναι κοινὴ γλῶσσα ἐν Ἡπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ. Τὰ δὲ δημοτικὰ ᾠσματὰ των εἶναι μίμησης τῶν κλεφτικῶν τραγουδίων τῆς Ἑλλάδος.

Μ. Π. Β.